

Jorid Helene Strømø
Nordfrøyveien 1063
7270 Dyrvik

Saksbehandler, innvalgstelefon
Stine Krogfjord, 74 16 81 95

Avslag på søknad om tillatelse til felling av kongeørn - Jorid Strømø - Frøya kommune - 2022

Jorid Strømø får avslag på sin søknad om skadefellingstillatelse på kongeørn i sitt beiteområde i Hellesvik i Frøya kommune. Avslaget begrunnes i at det ikke kan sannsynliggjøres at fellingsforsøket rettes mot skadegjørende individ. Avslaget ble formidlet muntlig tirsdag den 12. april 2022 kl. 16:19.

Søknaden

Jorid Strømø søkte på vegne av seg selv den 11. april kl. 20:22 muntlig til Statsforvalteren i Trøndelag om skadefellingstillatelse på havørn/kongeørn i beiteområdet sitt i Hellesvik i Frøya kommune. Den muntlige søknaden ble fulgt opp av en skriftlig søknad den 12. april 2022 kl. 09:51.

Bakgrunnen for søknaden er en pågående skadesituasjon forvoldt av ørn i saueflokken til søker. Søkeren driver med villsau som går på innmarksbeite ved gården, og det har i de siste ukene vært lamming i flokken. Det er observert flere nærgående ørn i beiteområdet, sannsynligvis både kongeørn og havørn. Søkeren observerte 11. april 2022 en ørn som fløy av gårde med et lam i klørne. Lammet var like før hendelsen friskt og raskt. Søker anslå at hun har mistet omtrent 10 lam til ørn så langt i år, men at det er vanskelig å finne kadaver siden ørna flyr av gårde med lamma som blir tatt. Det har lyktes søkeren å finne ett kadaver. Dette ble undersøkt av rovviltkontakt den 12. april 2022 og vurdert til ukjent usikker. Søker påpeker at i løpet av sine 30 år på Frøya og 20 år som dyreeier at det blir mer ørn for hvert år. I tillegg til å gjøre det svært vanskelig å drive med husdyr fortrenger ørna annet fugleliv i området. Ifølge søker er det vanskelig å se om det er kongeørn eller havørn som er skadevolder, og om det er én eller flere skadevoldere. I søknaden søkes det derfor om felling av havørn/kongeørn.

Av forebyggende tiltak har søker m.fl. forsøkt å skremme ørnene ved å være til stede i beiteområde og rope og hoie, men ørna lar seg ikke skremme. Søker har også prøvd å tilpasse lammingen litt tidligere enn i fjor slik at lamma er større når ørna erfaringsmessig er mest pågående. Dette tiltaket har fungert bra en to ukers tid og fram til nå, og søker antar at dette skyldes at ørna nå har fått ut unger og trenger mat. Tidligere år har søker forsøkt å føre flokken i et skogholt for å verne den mot ørna, men dette har ikke hjulpet på tapssituasjonen da sauene går ut av skogen for å lamme. Det er

ifølge søker ikke et alternativ å ta inn flokken i fjøset, da de er vant til å gå utendørs, samt at fjøset ikke er egnet for innendørs fôring.

Lovgrunnlaget

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 12.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

I § 12 i rovviltforskriften om skadefelling av kongeørn heter det:

«Statsforvalteren kan gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer, jf. viltlovens § 14. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom. Det kan knyttes vilkår til fellingstillatelsen.»

I kommentarene til § 12 i rovviltforskriften står det videre:

«For felling av kongeørn er det et vilkår at andre tiltak for å forebygge skade er utprøvd i rimelig utstrekning. Kongeørn opptrer som skadevolder i mer avgrensede tidsperioder enn de andre artene, og skader kan ofte forebygges gjennom enklere tiltak. Fellingstillatelser kan gis for å stoppe en pågående skadesituasjon, men det tillates ikke felling utelukkende for å forhindre fremtidige skader som for de andre artene. Statsforvalteren kan derfor gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer som volder skade. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at etablerte par eller voksenfugler skal være unntatt og at felling foretas av nærmere bestemte personer. Felling kan iverksettes uten hensyn til fredning, men skal følge bestemmelsene om ordinær jaktutøvelse fastsatt i medhold av viltloven.»

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldlovens § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Kongeørn er oppført med kategorien livskraftig (LC) i Artsdatabankens rødliste for arter 2021.

Rovdata publiserte høsten 2020 en rapport som estimerte antall hekkende par av kongeørn for perioden 2015-2019 i Norge (Mattisson m.fl. 2020 – NINA Rapport 1858). Rapporten estimerer kongeørnpopulasjonen i Norge til 1027 (914-1145) hekkende par i perioden 2015-2019, hvorav 85 (78-91) hekkende par i gamle Sør-Trøndelag og 54 (44-63) hekkende par i gamle Nord-Trøndelag.

Dette er noe høyere enn estimatet på 963 hekkende par (652-1139) for perioden 2010-2014 (Dahl m.fl. 2015 – NINA Rapport 1158). I og med at det er brukt andre metoder i utarbeidelsen av disse estimatene er det ikke mulig å tallfeste utviklingen fra 2004 (850 – 1200 hekkende par) og 2008 (1176 – 1454). Resultatene fra 12 intensivt overvåkede områder i perioden 2015 – 2021 viser at bestanden av kongeørn er forholdsvis stabil (<https://rovdata.no>, – NINA-Rapport 1225, 1304, 1442, 1602, 1748, 1927 og 2052), men at ungeproduksjonen pr. territorium går ned. Stortingets nasjonale mål for kongeørnbestanden i Norge er 850-1200 hekkende par. Med bakgrunn i det vi vet om kongeørnbestanden i Norge og Trøndelag vil ikke en eventuell felling av et individ true artens overlevelse eller det genetiske mangfoldet (jf. nml. § 5).

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldlovens § 8. Per i dag er ikke overvåkingssystemet for kongeørn like godt som for de andre store rovdyrene. Det mangler et godt nok system for å registrere bestandsendringer hos kongeørn. Rovdata sin rapport (NINA Rapport 1858) er et viktig steg videre for å få gode bestandstall og tallfeste bestandsutviklingen hos kongeørn. Den intensive overvåkingen av kongeørn har startet opp på 12 ulike områder. Dette er en del av det kontinuerlige arbeidet med å forbedre overvåkingen av kongeørn, noe som vil medføre at kunnskapsgrunnlaget rundt kongeørn og forvaltningen av denne vil bedres jf. prinsippet i § 8. Imidlertid gir NINA rapport 1858, samt de syv årsrapportene fra den intensive overvåkingen et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere søknaden (jf. nml. § 8).

Statsforvalteren anser kunnskapsgrunnlaget som godt nok for å fatte vedtak i saken og tillegger føre-var-prinsippet i nml. § 9 liten vekt, selv om Statsforvalteren mener at bestanden av kongeørn må forvaltes med forsiktighet. Siden Statsforvalteren gir avslag på søknaden om felling av kongeørn, anses ikke bestemmelsene i §§ 10- 12 for relevante i denne sammenheng.

Statsforvalterens vurdering og konklusjon

Det søkes om tillatelse til felling av havørn/kongeørn. Det er ikke oppgitt et spesifikt antall ørn som ønskes felt. Havørn er en åtseleter og det er dokumentert få eller ingen tilfeller der havørn er skadevolder på sau og lam. Statsforvalteren vurderer det som mindre sannsynlig at det er havørn som forvolder skade i saueflokkene, og behandler dermed søknaden som en skadefellingssøknad for kongeørn. Søknader om skadefelling av havørn behandles imidlertid også av Statsforvalteren, jf. viltforskriften § 3-6, og stort sett etter samme kriterier som skadefellingssøknader for kongeørn.

Rovviltforskriftens § 12 gir Statsforvalteren hjemmel til å gi betinget skadefellingstillatelse på kongeørn. Imidlertid stiller denne særbestemmelsen strengere krav for å innvilge en fellingstillatelse enn hva som gjelder for de andre store rovdyrene. Rovviltforskriften stiller vilkår som gjør at det gis svært få fellingstillatelser. Forskriftens § 12 sier blant annet at fellingstillatelser kan gis for å stoppe en *pågående skadesituasjon*, men at det ikke er mulig å gi tillatelse kun for å forhindre fremtidig skade. Det er ingen åpning i regelverket for bestandsregulerende felling av kongeørn. En eventuell fellingstillatelse på kongeørn skal også rettes mot det *bestemte individet* som volder *vesentlig skade*.

Søkeren anslår at om lag 10 lam i besetningen er tatt av ørn de siste to ukene. Flokken går på et innmarksbeite nært gården. Lammene er små og ifølge søkeren tar ørna dem med seg, og det er dermed vanskelig å få tapet dokumentert. Søkeren har imidlertid funnet ett lammekadaver. Dette ble undersøkt av rovviltkontakt Geir-Håvard Ingdal 12. april 2022 og vurdert til ukjent usikker (de aller årsaker er mulige). Ifølge rovviltkontakt var lammet lite og det var ikke mulig å finne primærskader på de få, gjenværende restene av kadaveret. Et par ukers gamle lam av villsau er små, og i åpent terreng som i dette tilfellet er de lette bytter for kongeørn. I 2021 tapte søkeren 12 lam (20 % av

lammene i besetningen) i perioden 22. mars til 15. april. Kun ett kadaver ble gjenfunnet og undersøkt. Dette fikk vurderingen ukjent usikker. Av de 11 kadavrene innrapportert for Frøya kommune i 2021, ble 3 dokumentert tatt til kongeørn. I erstatningsoppgjøret 2021 vurderte Statsforvalteren kongeørn som sannsynlig skadevolder i søkers besetning og erstattet alt over normaltap. Med bakgrunn i søkers opplysninger om observasjoner av nærgående ørn i området, ørn som flyr av gårde med lam, anslått tap de siste ukene og tidligere tapshistorikk i området, vurderer Statsforvalteren at det er en pågående skadesituasjon og at skadeomfanget er vesentlig, tross manglende dokumentasjon.

Dersom Statsforvalteren skal gi fellingstillatelse på kongeørn skal fellingsforsøket rettes mot bestemte individet, jf. forskriftens § 12. Dette vilkåret gjelder også for eventuelle skadefellingstillatelser for havørn, jf. viltforskriftens § 3-3. Søker opplyser om at det er flere nærgående ørner i beiteområdet, sannsynligvis både havørn og kongeørn. Statsforvalteren kan derfor ikke utelukke at skadene er forårsaket av flere individer. En tillatelse til felling av ett eller flere individer, uten nærmere identifisering, vil fremstå som et vedtak om bestandsregulering. Det er ingen åpning i regelverket for bestandsregulerende felling av kongeørn. Erfaringer fra satellittmerkede kongeørner i Finnmark og foreløpige data fra Fosen tilsier at ungfugl (et år eller eldre) og eldre ikke-territoriell kongeørn streifer over store områder, slik at man ikke har noen garanti for at det skadegjørende individet fremdeles oppholder seg i området (Jacobsen m.fl. 2014 – NINA Rapport 1023). Det er ikke grunnlag for å vurdere vandringsmønstret for unge og eldre ikke-territoriell kongeørn i Trøndelag annerledes enn i Finnmark. I midten av april er kongeørna i gang med hekking. Terskelen for å innvilge søknader om skadefelling av kongeørn er i utgangspunktet høy, og i henhold til retningslinjene for behandling av søknader om skadefelling av kongeørn vil terskelen for å innvilge søknader om felling av voksen kongeørn i hekkeperioden være svært høy.

Det å skille ut et hekkende individ fra et ikke hekkende individ er vanskelig. Ifølge kommentarer til rovviltforskriften § 12 skal en eventuell iverksetting av felling følge bestemmelsene om ordinær jaktutøvelse fastsatt i medhold av viltloven. Det knytter seg stor usikkerhet til hvorvidt man klarer å felle det riktige, skadegjørende individet av kongeørn. Felling av en kongeørn vil derfor mest sannsynlig ikke redusere sannsynligheten for fremtidige skader forvoldt av kongeørn i området.

Statsforvalterens vedtak

Med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 12 har Statsforvalteren i Trøndelag fattet følgende vedtak:

- Etter en total vurdering avslås Jorid Strømø sin søknad om skadefellingstillatelse på kongeørn i sitt beiteområde i Hellesvik i Frøya kommune. Avslaget begrunnes med at det er stor usikkerhet om hvorvidt man klarer å felle riktig skadegjørende individ.

Klagerett

I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim, og sendes Statsforvalteren i Trøndelag, Postboks 2600, 7734 Steinkjer innen 3 (tre) uker fra mottakelsen av dette brevet.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Stine Krogfjord
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Frøya kommune

Postboks 152

7261

SISTRANDA